

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ЕКОНОМІКА ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА»

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА

(включаючи електронну пошту, робочий час / місцезнаходження тощо).

Викладач (-і)	Попова Вікторія Давидівна
Контактний тел.	+38(061)764-67-50 (внутр. 265)
Е-mail:	vikap-2010@ukr.net
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://virtuni.education.zp.ua/edu_cpu/course/view.php?id=4442 .
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за графіком консультацій викладача, а. 507, головний корпус КПУ <i>Консультації off-line:</i> шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм КПУ http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/message

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Управління витратами» є обов'язковою для студентів бакалаврської програми спеціальності 051 Економіка (освітні програми: Економіка підприємства). Згідно з навчальним планом денної форми навчання вивчення дисципліни заплановано на 8 семестр (4 курс).

Курс передбачає навчання студентів теоретичним і практичним знанням в області виявлення факторів, що зумовлюють рівень витрат; обчислювання їх величини за видами, місцями та носіями; впливу структури і динаміки витрат на прибуток підприємства.

Освітній процес з дисципліни здійснюється за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; контрольні заходи.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції; практичні заняття, самостійна робота, а також консультації.

Практичні заняття передбачають: перевірку домашніх завдань; перевірку засвоєння студентами лекційного матеріалу; рішення задач, тестування.

Самостійна робота студентів полягає у засвоєнні вивченого навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Консультації призначені для роз'яснення студентам теоретичних або практичних питань.

Засвоєння навчального матеріалу перевіряється за допомогою поточного контролю, який здійснюється на практичних заняттях у формі усних відповідей, самостійних робіт та підсумкових тематичних контрольних робіт.

Підсумковий (семестровий) контроль після завершення 8 семестру здійснюється у формі екзамену.

ФОРМАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна кількість годин – 120 год., у т. ч. 48 годин аудиторних занять і 72 годин самостійної роботи студента. Кількість кредитів ECTS – 4.

Всього кредитів	Всього годин	Аудиторних годин	У тому числі			Сам. робота
			Лекц.	Лабор.	Семін. (практ.)	
4	120	40	16	-	24	80

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Цикл підготовки	обов'язкова / вибіркова
2021/2022	3	6	професійної	обов'язкова

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Набуття знань про закономірності формування витрат за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень.

Завдання навчальної дисципліни

навчити студентів теоретичним і практичним знанням в області:

- виявлення факторів, що зумовлюють рівень витрат;
- обчислювання їх величини за видами, місцями та носіями;
- аналізу впливу структури і динаміки витрат на прибуток підприємства.

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- які на підприємстві є витрати;
- де і як вони формуються;
- яким має бути їх контроль;
- як впливати на їх величину.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- виявляти фактори, що зумовлюють рівень витрат;
- обчислювати їх величину за видами, місцями та носіями;
- аналізувати вплив структури і динаміки витрат на прибуток підприємства.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка, освітня програма: Економіка підприємства вивчення дисципліни «Управління витратами» сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК15. Здатність розробляти заходи з формування й використання виробничого потенціалу підприємства, всіх видів ресурсів за різними сферами діяльності підприємства.

Програмні результати навчання

РН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

РН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН 26. Вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві за різними сферами діяльності підприємства.

ПЛАН КУРСУ

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
Тема 1. Економічна суть, значення і завдання управління витратами	2	-	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Роль і значення управління витратами в умовах ринкової економіки Місце управління витратами в системі менеджменту підприємств і організації 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури. 4. Проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.
Тема 2. Характеристика виробничих витрат, їх класифікація і структура	2	2	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Структура виробничих затрат підприємств і організацій Формування витрат за місцями виникнення, центрами витрат та центрами відповідальності

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
			3. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури. 4. Проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.
Тема 3. Калькулювання собівартості — основа управління виробничими затратами	2	4	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Етапи розвитку і сучасний стан калькулювання Методика калькулювання собівартості 3. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури. 4. Проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.
Тема 4. Планування, нормування і прогнозування затрат як складові елементи управління витратами	2	2	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Об'єктивна необхідність планування затрат Нормування затрат і їх роль в управлінні витратами Прогнозування собівартості та методи її обчислення. 3. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури. 4. Підготовка до модульної контрольної роботи за темами 1-4.
Тема 5. Методика управління витратами підприємств і організацій	2	4	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Управління фінансовими та іншими витратами Управління непродуктивними витратами і втратами. 3. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури. 4. Проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.
Тема 6. Системи і методи обліку затрат на виробництво та їх вплив на управління витратами. Задачі аналізу трудових ресурсів. Джерела інформації.	2	4	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Системи і методи обліку затрат на виробництво і їх загальна характеристика Управління виробничими затратами в умовах використання вітчизняних методів обліку затрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції 3. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури. 4. Проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.
Тема 7. Контроль в управлінні виробничими затратами	2	4	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Контроль динаміки затрат в управлінні формуванням собівартості

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
			Застосування математико-статистичних методів для контролю за рівнем собівартості 3. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури. 4. Проходження тестування на сайті підтримки навчальних програм.
Тема 8. Управління витратами і ефективність виробництва	2	4	1. Опрацювання лекційного матеріалу, 2. Самостійне опрацювання теоретичних питань: Оптимізація виробничої діяльності за критерієм витрат Напрями підвищення ефективності управління витратами 3. Підготовка до семінарського заняття, виконання домашніх завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури. 4. Підготовка до модульної контрольної роботи за темами 5-8.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Управління витратами» використовуються наступні види контролю:

1. Поточний контроль – здійснюється протягом семестру шляхом опитування на практичних заняттях, перевірки виконання тестових завдань, рішення завдань, модульних контрольних робіт тощо. За змістом він включає перевірку ступеню засвоєння студентом навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та практичного заняття, уміння самостійно опрацьовувати навчально-методичну літературу, здатність осмислювати зміст теми, уміння публічно та письмово представити певний матеріал, а також виконання завдань самостійної роботи.

2. Підсумковий семестровий контроль – здійснюється у формі письмового екзамену відповідно до графіка освітнього процесу. Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Бали нараховуються за виконання завдань аудиторної роботи, практичних, контрольних (модульних) завдань, тестів.

Результати поточного контролю здобувачів вищої освіти є складовими елементами підсумкової оцінки з дисципліни.

Оцінка рівня роботи студента протягом семестру під час навчальних занять та самостійної роботи здійснюється у межах 60 балів. Вага екзамену у підсумковій оцінці складає 40 балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Контрольний захід	Бали
Модуль №1	30

Практична робота: Загальна характеристика витрат	2
Поточний контроль (тестування)	3
Практична робота: Система управління витратами	3
Поточний контроль (тестування)	3
Практична робота: Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	3
Поточний контроль (тестування)	3
Практична робота: Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	3
МКР 1	10
Модуль №2	30
Практична робота: Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів	2
Поточний контроль (тестування)	3
Практична робота: Аналіз системи „витрати – випуск – прибуток” як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень	3
Поточний контроль (тестування)	3
Практична робота: Оптимізація операційної системи підприємства за критеріями витрат	3
Поточний контроль (тестування)	3
Розрахункове завдання	3
МКР 2	10
Екзамен	40
Разом	100

Для оцінювання відповідей студентів з навчальної дисципліни використовуються наступні критерії:

– рівню «відмінно» відповідає теоретично правильна і вичерпна відповідь на поставлене питання, у якій студент показав всебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння основної та додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачене програмою дисципліни; уміння використовувати знання для аналізу соціального життя суспільства та аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, закономірностей, випадковостей, суспільних явищ і процесів;

– рівню «добре» відповідає теоретично правильна, але не вичерпна відповідь на поставлене запитання, в цілому повне знання програмного матеріалу, успішне виконання запропонованого завдання і засвоєння матеріалу основної літератури;

– рівню «задовільно» відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу дисципліни, але не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання рекомендованої літератури;

– рівню «незадовільно» відповідає неправильна або неповна відповідь на запитання, у якій студент продемонстрував значні прогалини у знаннях з основного програмного матеріалу; ухилився від аргументувань; показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури чи взагалі нічого не відповів.

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова О.В. Аналіз витрат операційної діяльності підприємства. – Рукопис. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09. – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – Київ, 2015. – 22 с.
2. Адамовська В. С. Удосконалення управлінського обліку витрат операційної діяльності як один з напрямів бізнес-адміністрування / В. С. Адамовська, Н. В. Брітан // Агросвіт, 2015. – № 8. – С. 58-61.
3. Гарасим П. М., Давидович І. Є., Хомин П. Я. Управлінський облік на підприємстві (методика ведення): Монографія. — Тернопіль: Економічна думка, 2001. — 270 с.
4. Гетьман О. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал– 2-ге видання. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
5. Грещак М. Г., Коцюба О. С. Управління витратами: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2002. — 131 с.
6. Давидович І. Є. Управління витратами: навч. посіб. / І. Є. Давидович. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 320 с.
7. Котляров С. А. Управление затратами. — СПб.: Питер, 2001. — 160 с.
8. Попов О. Управління витратами / Попов О. // Економічна енциклопедія: У 3-х томах. Т.3. – К. : Видавничий центр „Академія”, 2016. – 952 с.
9. Попова В.Д. Аналіз логістичних витрат і собівартості продукції напівпровідникових підприємств / В.Д. Попова // БІЗНЕС ІНФОРМ. – 2014. – №1(432). – С. 133–137.
10. Попова В.Д. До побудови функціональної моделі системи управління логістичними потоками у виробництві / В.Д. Попова // Держава та регіони. Серія – Економіка та підприємництво, 2014 р.- №1.- С.95-99.
11. Попова В.Д. Особливості поетапного підходу до вирішення проблем управління матеріальними потоками у виробництві / В.Д. Попова // Держава та регіони. Серія – Економіка та підприємництво, 2015 р. - №6. – С.40-44.
12. Панасюк В. М. Витрати виробництва: управлінський аспект. — Тернопіль: Астон, 2005. — 288 с.
13. Трубочкина М. И. Управление затратами предприятия. — М.: ИНФРА — М, 2006. — 218 с.

14. Турило А. М., Кравчук Ю. Б., Турило А. А. Управління витратами підприємства: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 120 с.
15. Commons J. R. Institutional Economics. New York: Macmillan. 1934.
16. Chandler A. D. Strategy and Structure Cambridge (MASS) / A. D. Chandler. — 1962.
17. Chandler A. D. The Visible Hand: The Managerial Revolution in American Business. Harvard University Press, 1977.
18. Chandler A. D. and Daems H. (eds.), Managerial Hierarchies: Comparative Perspectives on the Rise of Modern Industrial Enterprises. Harvard University Press, 1980.
19. Johnson H. T. Relevance Lost: The Rise and Fall of Management Accounting / H. T. Johnson, R. Kaplan. — Harvard, 1987.

Інформаційні ресурси

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України із змінами і доповненнями, внесеними Законами України № 344-VIII від 17.09.2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2014 № 73 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>